

**Aktualne programy pomocowe
w Polsce na tle rozwiązań innych państw
Unii Europejskiej**

Tarcza branżowa – szczegóły pomocy

W ostatnich miesiącach ze zdwojoną siłą, w polskich przedsiębiorców uderzyła druga fala pandemii koronawirusa – obserwujemy nie tylko duży wzrost zakażeń COVID-19, ale również powrót do obostrzeń, z którymi zetknęliśmy się już na przełomie marca – czerwca bieżącego roku. W dniu 24 października tzw. czerwona strefa została rozszerzona na całą Polskę, a wprowadzone przez rząd zmiany zakładały m.in. zakaz prowadzenia działalności gastronomicznej poza sprzedażą na wynos czy zakaz prowadzenia siłowni i zajęć fitness.

Według Euler Hermes III kwartał 2020 roku był najgorszym kwartałem w historii pod względem niewypłacalności polskich firm. Chodzi zarówno o upadłości, jak i postępowania restrukturyzacyjne. Szacuje się, że w przyszłym roku liczba niewypłacalności polskich firm wzrośnie o 10 %. Tym samym, mając na uwadze dodatkowe obostrzenia wprowadzane przez rząd, konieczne jest poczynienie kolejnych kroków mających na celu pomoc przedsiębiorcom w trudnej sytuacji spowodowanej pandemią.

Poniżej prezentujemy **najnowsze rozwiązania proponowane przez polski rząd wraz z porównaniem proponowanych form wsparcia z programami pomocowymi przyjętymi w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej**. W ostatniej części materiału, przedstawimy nasze propozycje ulepszenia zaproponowanych przez rząd form wsparcia dla przedsiębiorców oraz podsumujemy zebrane informacje.

Konsekwencją dynamicznego pogarszania się sytuacji epidemicznej i wprowadzeniem kolejnych zasad bezpieczeństwa, które mają zapobiegać rozprzestrzenianiu się COVID-19, było ograniczenie funkcjonowania niektórych gałęzi gospodarki. W rezultacie, w poniedziałek 2 listopada do Sejmu wpłynął poselski projekt tzw. „tarczy branżowej”, przewidującej pakiet pomocy dla przedsiębiorców w postaci:

- zwolnienia ze składek ZUS za listopad 2020 r.
- jednorazowego dodatkowego świadczenia postojowego
- dotacji do 5 tys. zł dla mikro i małych przedsiębiorców
- zawieszenia opłaty targowej w 2021 r.

Prace w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny zakończyły się w dniu 27 października, a ustawa obecnie oczekuje na drugie czytanie. W najbliższym czasie Sejm ma uchwalić ustawę. Senat wyraził gotowość sprawnego procedowania nad ustawą, więc możemy spodziewać się (i mieć nadzieję), że tarcza branżowa zostanie uchwalona na najbliższym posiedzeniu Sejmu.

W uzasadnieniu projektu tarczy branżowej autorzy projektu wskazali, że *celem projektu jest udzielenie wsparcia przedsiębiorstwom działającym w branżach, które znalazły się w trudnej sytuacji w związku z nowymi zasadami bezpieczeństwa, czy też ponoszącymi koszty związane z obostrzeniami sanitarnymi skutkującymi spadkiem frekwencji np. na targowiskach.*

O ww. pomoc ubiegać się będą mogły firmy z branży: (i) gastronomicznej, (ii) rozrywkowej, (iii) targowej, (iv) fotograficznej, (v) weselnej oraz (vi) fitness. W zależności od rodzaju wsparcia, przedsiębiorcy muszą spełnić konkretne kryteria.

Poniżej prezentujemy szczegółowe omówienie poszczególnych form wsparcia wraz z przesłankami umożliwiającymi skorzystanie z pomocy:

- **Zwolnienie z obowiązku opłacania należnych składek ZUS za okres od dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 30 listopada 2020 r. na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych.** Aby otrzymać pomoc, trzeba będzie wykazać, że przychód uzyskany w listopadzie 2020 r. był niższy co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w listopadzie 2019 r. Trzeba będzie również prowadzić na dzień 30 września 2020 r. jako przeważający jeden z określonych rodzajów działalności (PKD) oraz być zgłoszonym do 30 czerwca jako płatnik składek.
- **Jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe – wyniesie 2 080,00 zł, tj. 80% minimalnego wynagrodzenia, obowiązującego w 2020 r.** Warunkiem jego otrzymania jest uzyskanie w październiku lub w listopadzie 2020 r. niższego co najmniej o 40% przychodu z tej działalności w stosunku do przychodu uzyskanego odpowiednio w październiku albo listopadzie w 2019 r. Wsparcie będzie przyznane osobom, które na dzień 30 września 2020 r. jako przeważający prowadziły jeden z określonych rodzajów działalności. Konieczne będzie załączenie do wniosku dodatkowych dokumentów, tj. oświadczenia o rodzaju

przeważającej działalności oraz oświadczenia o spadku przychodów.

- **Dotacja do 5 tys. zł dla mikro i małych przedsiębiorstw** – wysokość wsparcia wyniesie do 5 tys. zł pod warunkiem, że przychód z działalności uzyskany w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku był niższy co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w tym samym miesiącu kalendarzowym w 2019 r. Dotacja będzie mogła mieć formę pomocy bezzwrotnej pod warunkiem wykonywania działalności gospodarczej przez 3 miesiące od dnia udzielenia wsparcia. Aby skorzystać z dotacji, trzeba będzie prowadzić na dzień 30 września 2020 r. jako przeważającą jedną z określonych rodzajów działalności oraz nie mieć na dzień 30 września 2020 r. zawieszonyj działalności gospodarczej.

O dotację ubiegać się mogą przedsiębiorcy, których przeważająca część działalności gospodarczej prowadzona jest **pod następującymi kodami PKD:** 47.71.Z - Sprzedaż detaliczna odzieży; 47.81.Z - sprzedaż detaliczna żywności na straganach i targowiskach; 47.82.Z - sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych na straganach i targowiskach; 47.89.Z - sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów na straganach i targowiskach; 56.10.A – restauracje; 56.10.B - ruchome placówki gastronomiczne; 56.29.Z - pozostała działalność gastronomiczna; 56.30.Z - przygotowywanie i podawanie napojów; 59.11.Z - produkcja filmów, nagrań wideo itp.; 74.20.Z - działalność fotograficzna; 77.21.Z - Wypożyczanie sprzętu rekreacyjnego i sportowego; 82.30.Z - organizacja targów, wystaw i kongresów; 85.51.Z - pozaszkolna edukacja sportowa; 86.90.A - działalność fizjoterapeutyczna; 86.90.D - działalność paramedyczna; 90.01.Z - wystawianie przedstawień artystycznych; 90.02.Z - wspomaganie przedstawień; 93.11.Z - działalność obiektów sportowych; 93.13.Z - działalność obiektów dot. poprawy kondycji fizycznej; 93.19.Z - pozostała działalność sportowa; 93.21.Z - działalność wesołych miasteczek; 93.29.A - działalność pokojów zagadek; 93.29.B - pozostała działalność rozrywkowa niesklasyfikowana; 93.29.Z - pozostała działalność rozrywkowa; 96.04.Z - działalność usługowa dot. poprawy kondycji fizycznej.

- **Zawieszenie opłaty targowej w 2021 r. – przedsiębiorcy dokonujący sprzedaży na targowiskach zostają zwolnieni z opłaty targowej w 2021 r.,** natomiast gminy osiągające z tytułu opłaty targowej przychody powyżej 10 tys. zł otrzymają rekompensatę ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Będzie ona przyznana z góry za cały rok, do 31 marca 2021 r.

Szacuje się, że tarcza branżowa ma pomóc ok. 200 tys. firm, a na jej realizację trafi ponad 1,8 mld zł. Wnioski o otrzymanie świadczenia postojowego lub dotacji prawdopodobnie będzie można składać do 30 czerwca 2021 r. Jeżeli okaże się, że przedsiębiorca opłacił już składki ZUS za listopad 2020 r., będzie mógł ubiegać się o zwrot.

Inne formy wsparcia

Powyższe rozwiązanie to nie jedyny środek pomocowy przygotowany przez Państwo. W związku z kolejnymi obostrzeniami, które weszły w życie wraz z dniem 7 listopada 2020 r., rząd przygotował tzw. **Tarczę Antykryzysową 2.0**, której poszczególne elementy aktualnie oczekują na zatwierdzenie przez Komisję Europejską.

Dziesięć rodzajów środków wsparcia mających na celu ochronę miejsc pracy i przedsiębiorców to odpowiedź na nowe obostrzenia, które wprowadził rząd – od dnia 7 listopada 2020 r. zamknięto na przykład galerie handlowe, za wyłączeniem sklepów spożywczych, budowlanych czy aptek.

W ramach tego środka przewidziano następujące działania antykryzysowe dla firm:

Lp.	Rodzaj pomocy	Dla kogo?
1.	Dofinansowanie kosztów stałych dla MŚP	Ten środek pomocowy dotyczy branż najbardziej dotkniętych restrykcjami. Chodzi o subwencje w ramach Tarczy Finansowej PFR w wysokości do 70 proc. niepokrytych przychodami kosztów stałych pod warunkiem spadku przychodów o 30 proc. względem tego samego okresu 2019 r. Rozwiązanie to będzie adresowane dla branż objętych restrykcjami sanitarnymi. W przypadku tego środka pomocowego wymagana jest zgoda Komisji Europejskiej. Wskazano, że planowany termin uzyskania zgody przypada na połowę grudnia, natomiast środek ma ruszyć w styczniu 2021 r.

2.	Umorzenie subwencji z Tarczy Finansowej z PFR	Umorzenie subwencji finansowych z PFR dla MŚP pod warunkiem skumulowanego spadku przychodów od marca 2020 r. do marca 2021 r. o co najmniej 30 proc. Środek został przewidziany dla branż objętych restrykcjami sanitarnymi. W przypadku tego środka pomocowego wymagana jest zgoda Komisji Europejskiej. Planowany termin umorzenia przypada na I połowę 2021 r.
3.	Wydłużenie programu Tarczy Finansowej dla dużych firm	Wnioski składać będzie można do 31.03.2021 r., a wypłaty mają być realizowane do 31.06.2021 r. Zostanie też zmieniona zasada liczenia szkody z powodu COVID-19 w pożyczkach preferencyjnych z obecnego marzec – sierpień 2020 r. na marzec 2020 r. – marzec 2021 r., zgodnie z pierwotnym kształtem programu. Zapowiedziano wdrożenie szybkiej ścieżki dla dużych MŚP. To rozwiązanie jest adresowane do dużych firm, dużych MŚP i dotyczy wszystkich branż. W przypadku tego środka pomocowego wymagana jest zgoda Komisji Europejskiej. Wskazano, że planowany termin uzyskania zgody przypada na połowę grudnia.
4.	Pożyczki długoterminowe z gwarancją dla wszystkich branż	Środek zakłada kontynuację gwarancji <i>de minimis</i> dla MŚP oraz gwarancji płynnościowych dla dużych firm. Rząd prowadzi konsultacje z Komisją Europejską dot. możliwości dopłat na pokrycie rat dla pożyczek na okres 6 lat dla branż dotkniętych restrykcjami. Środek będzie dostępny dla wszystkich branż, również tych objętych restrykcjami sanitarnymi.
5.	Dofinansowanie zatrudnienia we wszystkich branżach	Kontynuacja dopłat do miejsc pracy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w postaci postojowego i obniżonego wymiaru

		czasu pracy. Ten środek został przewidziany dla wszystkich branż.
6.	Przedłużenie postojowego	Środek został przewidziany dla branż objętych restrykcjami sanitarnymi.
7.	Zwolnienie ze składek ZUS	Środek został przewidziany dla branż objętych restrykcjami sanitarnymi.
8.	Dofinansowanie zmiany zakresu działalności w ramach dotacji na biznes	W przypadku tego środka przewidziano wzrost kwoty dotacji z 6 do 8-krotności średniego wynagrodzenia oraz rozszerzenie polegające dofinansowaniu nie tylko nowej działalności, ale także zmiany zakresu aktualnej działalności. Finansowanie ma być udzielane przez PUP. Środek został przewidziany dla branż objętych restrykcjami sanitarnymi.
9.	Dofinansowanie przez ARP kosztów związanych z restrukturyzacją przedsiębiorstw (tzw. Polityka Nowej Szansy)	Przewidziane dla przedsiębiorstw w restrukturyzacji.
10.	Dofinansowanie leasingu dla branży transportowej	Dofinansowanie przeznaczone dla branży transportowej. W tym przypadku ARP ma pokryć koszty leasingu.

Szacuje się, że koszt nowego pakietu pomocowego wyniesie minimalnie ok 10 mld złotych, natomiast powyższa kwota ulegnie zwiększeniu w razie konieczności wprowadzenia „narodowej kwarantanny”, która oznaczać będzie jeszcze głębsze zamknięcie gospodarki.

Wsparcie w dobie pandemii na przykładzie innych państw członkowskich UE

Powyżej zostały scharakteryzowane najnowsze środki pomocowe wdrażane przez polski rząd w celu wsparcia przedsiębiorców, którzy – z

uwagi na wprowadzane obostrzenia – tracą część dochodów bądź możliwość ich osiągnięcia.

Dotychczas Komisja Europejska wydała 310 decyzji zatwierdzających programy pomocowe wdrażane przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Ilość wydanych decyzji potwierdza fakt, iż inne państwa członkowskie również odczuwają skutki pandemii koronawirusa, a przedsiębiorcy każdego rejonu, teraz jak nigdy wcześniej, potrzebują wsparcia i uwagi swoich rządów.

Poniżej postanowiliśmy przeanalizować jak na tle innych państwa członkowskich wypadają programy pomocowe przyjęte przez polski rząd. Analizując decyzje Komisji Europejskiej wybraliśmy te formy wsparcia, które naszym zdaniem najbardziej odpowiadają potrzebom przedsiębiorców i skutecznie wspierają branżę dotkniętą obostrzeniami wprowadzanymi z uwagi na sytuację epidemiologiczną w Europie.

Dania

SA.56685 – Compensation Scheme for Cancellation of Events

Dania jako pierwsze Państwo Członkowskie przygotowała środek pomocowy mający na celu ochronę przedsiębiorców, którzy – z uwagi na wprowadzone obostrzenia – musieli zamknąć swoją działalność gospodarczą.

Celem wprowadzonego środka była rekompensata strat i dodatkowych kosztów poniesionych przez organizatorów wydarzeń zaplanowanych w okresie od 6 do 31 marca 2020 r. w wyniku ich odwołania, przesunięcia w czasie lub istotnej modyfikacji w związku z zaleceniem władz duńskich dotyczącym odwoływania organizacji imprez z udziałem ponad 1000 uczestników lub skierowanych do osób z grup podwyższonego ryzyka zachorowaniem na koronawirusa.

Środek wdrożony przez Danię obejmował rekompensatę dla organizatorów dużych imprez planowanych w okresie między 6 a 31 marca. Wsparcie obejmowało utratę dochodów oraz dodatkowe koszty związane z anulowaniem, odroczeniem lub zmianą warunków organizacji imprez, a odszkodowanie miało pokryć 100% kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem, że nie są one objęte ubezpieczeniem organizatora. Rekompensata dotyczy bezpośrednich wydatków związanych z uprzednio zgłoszonym, udokumentowanym i zweryfikowanym wydarzeniem.

SA.56791 – Temporary Compensation Scheme for Self-Employed

Ten środek obejmował rekompensatę dla osób prowadzących działalność gospodarczą, zarejestrowanych w Danii, które odnotowały co najmniej 30 % spadek w obrotach, między 9 marca a 9 czerwca 2020 r., w związku z wprowadzeniem czasowych restrykcji w wyniku pandemii COVID-19 oraz rekomendacjami duńskiego rządu. Odszkodowanie miało formę dotacji i obejmowało 75 % przewidywanej straty w obrotach z tytułu okresu trzech miesięcy (09.03 – 09.06.20 r.), obliczonej w oparciu o średnie miesięczne obroty w 2019 roku. Maksymalna rekompensata wynosiła 3 tys. EUR na miesięcznie osobę. Dwukrotność tej kwoty należała się przedsiębiorcom, którzy prowadzili działalność gospodarczą wraz ze swoimi małżonkami. Przewidziano również, iż jeżeli dochód beneficjenta pomocy przekroczy 106.400,00 EUR w 2020 r., pomoc musi zostać zwrócona. Dania nie przewidziała ściśle określonego budżetu na ww. środek pomocowy, uzależniając ilość środków od wpływu COVID-19 na krajową gospodarkę.

SA.59048 – Denmark COVID-19: Aid to cafés, restaurants, bars, nightclubs, venues and their suppliers

Beneficjentami ww. środka są wszyscy przedsiębiorcy aktywni i zarejestrowani w Danii na dzień 9 marca 2020 r. Środek jest dostępny dla kawiarni, restauracji, barów, klubów nocnych i innych miejsc publicznych oraz ich dostawców. Pomoc nie może zostać przyznana średnim i dużym przedsiębiorstwom, które w rozumieniu rozporządzenia GBER znajdowały się w trudnej sytuacji na dzień 31 grudnia 2019 r. Natomiast, pomoc może zostać przyznana mikro i małym przedsiębiorcom znajdującymi się w trudnej sytuacji na dzień 31 grudnia 2019 r. Dania szacuje, że ilość beneficjentów będzie poniżej 2000.

Pomoc przyznawana jest w zależności od spadku obrotów ww. przedsiębiorców w porównaniu z zeszłym rokiem. Przykładowo, jeżeli obrót spadł o 35 %, przedsiębiorca może liczyć na wsparcie pokrywające 25 % kosztów kwalifikowalnych. Natomiast wraz ze spadkiem obrotów na poziomie 90-100 %, przedsiębiorca może liczyć na wsparcie finansowe w wysokości 90 % kosztów kwalifikowalnych. Przedsiębiorstwa zatrudniające maksymalnie pięciu pełnoetatowych pracowników mogą otrzymać do 90% kosztów kwalifikowalnych a w przypadku zamknięcia działalności w okresie kwalifikowalnym, tym samym nie mają zatem żadnego obrotu. Na pomoc szacuje się budżet w wysokości 99.4 mln EUR.

Holandia

SA.58738 - Support for regional and long-distance public passenger transport

Rząd holenderski wprowadził środki nadzwyczajne niezbędne do ograniczenia rozprzestrzeniania się koronawirusa (np. zamknięcie szkół i ośrodków opieki nad dziećmi, zamknięcie różnych rodzajów działalności gospodarczej). Ma to poważny wpływ na regionalne i dalekobieżne usługi transportu publicznego, ponieważ liczba pasażerów w lokalnym transporcie publicznym spadła do poziomu zaledwie 90 % liczby z 2019 r., co spowodowało znaczny spadek dochodów. Jednocześnie operatorzy transportu nadal ponosili różne koszty, ponieważ przez cały czas trwania pandemii zapewniali wystarczającą częstotliwość usług transportu pasażerskiego, a tym samym zapewniali mobilność osób bez dostępu do alternatywnych środków transportu. Sytuację pogorszyły dodatkowe koszty ponoszone przez przewoźników ponoszone na środki mające na celu powstrzymanie rozprzestrzeniania się epidemii, poprzez wzmocnione środki sanitarne i higieniczne. Tym samym, program o wartości 1,5 mld EUR umożliwia Niderlandom wypłatę rekompensat dla regionalnych i dalekobieżnych przewoźników publicznych za szkody poniesione w wyniku środków nadzwyczajnych wprowadzonych w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa. System niderlandzki ma na celu zrekompensowanie każdemu operatorowi świadczącemu usługi transportu publicznego strat poniesionych podczas wypełniania zobowiązań umownych w związku z koronawirusem i wynikających z pandemii ograniczeń. W ramach programu przedsiębiorstwa transportowe będą miały prawo do rekompensaty w formie bezpośrednich dotacji za szkody poniesione w okresie od 15 marca do 31 sierpnia 2020 r.

Szwecja

SA.58822 - Compensation scheme for undertakings faced with turnover losses due to COVID-19 in June-July 2020

Środek pomocowy został przewidziany dla wszystkich aktywnych w Szwecji przedsiębiorców (oprócz przedsiębiorców działających w sektorze rolniczym, rybołówstwie i akwakulturze). Szwecja szacuje, że pomoc przyznana zostanie ok 20 000 firm. Ze środka wyłączono m.in. organy administracji publicznej i samorządy terytorialne. Pomoc nie może zostać przyznana przedsiębiorcom, którzy znajdowali się w trudnej sytuacji w rozumieniu rozporządzenia GBER na dzień 31 grudnia 2019 r. Przedsiębiorstwa kwalifikują się do pomocy, jeżeli ich łączny zagregowany obrót netto w Szwecji w okresie czerwiec - lipiec

2020 r. spadł poniżej 50 procent w porównaniu z ich łącznym zagregowanym obrotem netto za miesiące czerwiec i lipiec 2019 r. Kwota pomocy jest obliczana jako procent kosztów stałych ponoszonych przez te przedsiębiorstwa w czerwcu i lipcu 2020 r., przy czym wartość procentowa jest ustalana w zależności od poziomu spadku obrotów, co sprawdzane jest przez Szwedzki Urząd Skarbowy. Łączna kwota pomocy nie przekracza równowartości w SEK 800 000 EUR w ramach programu pomocy na program na okres od czerwca do lipca 2020 r

Belgia

SA.58763 - COVID-19: Aid to hotels and aparthotels

Belgia wprowadziła środek pomocy dla branży hotelarskiej, w związku z trudną sytuacją na rynku hotelarskim wywołaną pandemią COVID-19. Drastyczny spadek aktywności gospodarczej wiosną 2020 r. i trudne ożywienie gospodarcze mają poważne reperkusje dla belgijskiego PKB. Sektor hotelarski jest jednym z sektorów, które najbardziej ucierpiały w wyniku obecnego kryzysu. Na przykład w marcu 2020 r. wskaźnik obłożenia brukselskich hoteli spadł - 28% obłożenie w porównaniu z 76% w marcu 2019 r. W kwietniu wskaźnik ten spadł jeszcze bardziej do 1,8%. Liczba pobytych nieznacznie wzrosła w lipcu i sierpniu 2020 r., ale wskaźnik obłożenia nadal utrzymuje się na poziomie od 20 do 25%, co oznacza, że te hotele, które zostały ponownie otwarte, odnotowują spadek przychodów do jednej piątej lub jednej czwartej w stosunku do poprzedniego roku, podczas gdy oni również muszą ponieść nowe wydatki na zastosowanie niezbędnych środków higieny. Beneficjentami tego środka są hotele i aparthotele w regionie stołecznym Brukseli. Pomoc składa się z dotacji bezpośrednich obliczanych na podstawie liczby mieszkań jednostki każdego beneficjenta. Liczba lokali mieszkalnych jest określana na podstawie deklaracji dotyczącej podstawowej zdolności połowowej złożonej przez beneficjenta przy rejestracji w hotelu lub aparthotelu. Pomoc zostanie wypłacona w formie ryczałtu dla każdego beneficjenta. Jeżeli podstawowa pojemność hotelu lub aparthotelu wynosi 18 lub mniej jednostek mieszkalnych, dotacja wynosi 20 000 EUR. Jeśli podstawowa pojemność hotelu lub aparthotelu jest większa, beneficjent otrzymuje 1100 EUR za jednostkę mieszkaniową. Maksymalna kwota pomocy wynosi 200 000 EUR na jeden hotel lub aparthotel. Belgowie władze stwierdziły, że całkowita maksymalna kwota pomocy nie może przekraczać 800 000 EUR na przedsiębiorstwo. Kwota ta jest wartością brutto, to znaczy przed odliczeniem podatków lub innych opłat.

Powyżej przedstawione programy pomocowe stanowią jedynie kroplę w morzu różnych form wsparcia przygotowanych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej dla przedsiębiorców w potrzebie. **Zdecydowanym faworytem skuteczności proponowanych programów pomocowych w naszej opinii jest Dania.**

Po pierwsze, warto zwrócić uwagę na duński program rekompensujący straty oraz utracone korzyści organizatorom eventów, którzy – z uwagi na obostrzenia – zmuszeni byli do odwołania planowanych przez siebie wydarzeń (numer decyzji Komisji Europejskiej: SA.56685 – Compensation Scheme for Cancellation of Events). Taka forma pomocy gwarantuje przedsiębiorcom realne wsparcie w sytuacji, w której - w związku z restrykcjami sanitarnymi - nie mogą oni prowadzić swojej działalności gospodarczej w sposób standardowy. Oczywiście, nie jest to rozwiązanie, które może być stosowane przez cały okres pandemii, jednakże w sytuacji, w której państwo zmuszone jest wprowadzić w sposób natychmiastowy daleko idące restrykcje, sprawiedliwym wydaje się być pokrycie strat i utraconych korzyści przedsiębiorców, którzy pozbawieni zostają możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Pamiętajmy, że firmy również potrzebują czasu i zasobów w celu dopasowania swojego przedsięwzięcia do panującej sytuacji.

Po drugie, ciekawym i skutecznym rozwiązaniem są środki pomocowe kierowane do konkretnych branż – tutaj przykładowo: duńska pomoc kierowana do branży gastronomicznej (numer decyzji Komisji Europejskiej: SA.59048), holenderska pomoc kierowana do branży transportu publicznego (numer decyzji Komisji Europejskiej: SA.58738) czy belgijska pomoc dla branży hotelarskiej (numer decyzji Komisji Europejskiej: SA.58763). Schematy pomocowe prezentowane w powyższych decyzjach Komisji Europejskiej skupiają się na wybranym obszarze gospodarczym, a dzięki temu możliwe jest dostosowanie proponowanego wsparcia do problemów konkretnej branży oraz jej holistycznej kondycji na rynku. Państwo zyskuje możliwość dopasowania swoich rozwiązań do tychże przedsiębiorców, a dzięki temu środki finansowe przekazywane na taką grupę wydatkowane są w sposób racjonalny i efektywny.

Po trzecie, oczywiście równie ważną formą pomocy są programy mające na celu pokrycie strat wynikających ze spadku obrotów przedsięwzięć gospodarczych z uwagi na pandemię koronawirusa. Szwedzki program zatwierdzony przez Komisję Europejską (decyzja Komisji Europejskiej nr: SA.58822) uzależnia dofinansowanie dla firm od procentowego poziomu spadku ich obrotów, a dzięki temu pomoc przyznawana jest w wysokości zależnej od indywidualnej kondycji danego przedsiębiorcy.

Co możemy zrobić lepiej? Wnioski de lege ferenda

Tę część materiału poświęcimy na analizę obszarów, w których programy pomocowe proponowane przez rząd mogłyby zostać skonstruowane w sposób bardziej efektywny. Uwzględnimy również wnioski, które zawarliśmy powyżej – w podsumowaniu programów pomocowych przyjętych w innych państwach członkowskich - dokonując porównania zaprezentowanych form pomocy wdrażanych w Unii Europejskiej, z tymi obecnie prezentowanymi przez polski rząd.

Najbardziej pożądane formy wsparcia

Z badań prowadzonych przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców wynika, że najbardziej docenianą formą pomocy gwarantowaną przez rząd na przełomie ostatnich miesięcy jest zwolnienie firm z obowiązku płacenia składek na ZUS. Wynika z tego, że zwolnienie z opłacania składek stanowi realną pomoc dla przedsiębiorców. Aktualny kształt tarczy branżowej zakłada zwolnienie z zapłaty składek przez branże dotknięte restrykcjami sanitarnymi wyłącznie w miesiącu listopad. Warto jednak wziąć pod uwagę, że część restrykcji została wprowadzona już w październiku, a tym samym zwolnienie z obowiązku zapłaty składek ZUS powinno obejmować swoim zakresem również październik. Tylko w ten sposób pokrzywdzeni przedsiębiorcy poczują rzeczywistą ulgę. Skoro od połowy października część z firm nie mogła prowadzić działalności gospodarczej w normalnym wymiarze to nie istnieją podstawy do naliczania składek w tym okresie, a zwolnienie powinno być automatyczne.

W rezultacie, należy postulować, żeby przedsiębiorców objętych lockdownem zwolnić ze składek już za okres października. Dzięki temu w listopadzie odczuliby skutki ulgi w swoich finansach.

Błędne określanie grup przedsiębiorców

Kolejny problem, który pojawia się na gruncie postanowień zawartych w tarczy branżowej, dotyczy określenia grup przedsiębiorców uprawnionych do wsparcia. Na potrzeby prawa do 5 tys. zł bezzwrotnej pożyczki i prawa do ulgi w składkach ZUS za listopad przepisy wymieniają 25 kodów PKD, które posłużą do określenia, które firmy mają prawo starać się o pomoc. Dla uprawnionych do wypłaty 2080 zł postojowego projekt wymienia tylko 20 kodów PKD. Prawa do świadczenia nie będą mieli przedsiębiorcy działający w branży z kodami: 90.01.Z, 90.02.Z, 93.29.A, 93.29.B oraz 93.29.Z. W uzasadnieniu projektu nie zawarto żadnego wytłumaczenia dlaczego akurat ci przedsiębiorcy będą mogli wystąpić tylko o pożyczkę i ulgę w składkach, a o świadczenie postojowe już nie.

Polska na tle innych państw członkowskich

Polski rząd biorąc za przykład programy pomocowe prezentowane przez inne państwa członkowskie powinien przeformułować swoje formy wsparcia. Po pierwsze, dobrym rozwiązaniem prezentowanym w Danii, Holandii oraz Belgii jest stworzenie programów kierowanych wyłącznie do określonej branży – w ten sposób pomoc dostosowana jest do wymagań i potrzeb konkretnej grupy przedsiębiorców. Zamiast dawać wszystkim po trochu tego samego – skupmy się na określonej grupie i dostosujmy rozwiązania do jej potrzeb. Bardziej sprecyzowane środki, dostosowane do konkretnej branży, mogłyby realnie wpłynąć na poprawę sytuacji gospodarczej.

Ponadto, rząd z dnia na dzień wprowadzając restrykcje całkowicie uniemożliwiające prowadzenie pewnych form działalności gospodarczej powinien – na przykładzie duńskiego programu dla organizatorów eventów – przynajmniej przez okres pierwszego miesiąca trwających obostrzeń, pokryć straty przedsiębiorców oraz utracone przez nich korzyści. Takie rozwiązanie umożliwiłoby zdobycie firmom środków nie tylko na utrzymanie swoich pracowników i przedsięwzięć, ale również na ewentualne przebranżowienie, dzięki któremu pozostaną oni na rynku.

Po trzecie, pomoc kierowana do większej grupy przedsiębiorców powinna być uzależniona od wysokości spadku ich obrotów. Bezsensowne jest oferowanie takiej samej dotacji wszystkim przedsiębiorcom, gdy niektóre branże w sposób oczywisty są bardziej pokrzywdzone od innych. Środki finansowe powinny być rozdysponowywane w sposób ostrożny i racjonalny.

Fundusze unijne dla szerszej grupy beneficjentów

W naszym materiale pragniemy również zwrócić uwagę na przyszłość, przed którą stoją polscy przedsiębiorcy. Jasne jest, że koniec pandemii wcale nie oznaczać będzie natychmiastowej poprawy sytuacji gospodarczej w Polsce i w Unii Europejskiej. Prognozy na przyszły rok nie napawają optymizmem. Dlatego też, Unia Europejska w porozumieniu z państwami członkowskimi oraz instytucjami odpowiedzialnymi za dysponowanie środkami unijnymi powinna zweryfikować zasady przyznawania środków z funduszy europejskich. Od jakiegoś czasu funkcjonuje tendencja instytucji przyznających dofinansowania unijne do preferowania wspierania tych projektów, które odznaczają się wysokim stopniem innowacyjności. W obecnej sytuacji konieczne jest jednak zrewidowanie stanowiska ww. instytucji, które – mając na uwadze kryzys gospodarczy – mogą zmienić kryteria w zależności, od których przyznawane będą środki pochodzące z funduszy

europiejskich. Odpowiednie instytucje wraz z Komisją Europejską na czele powinny przyjrzeć się definicji innowacyjności i zastanowić się czy w nadchodzących latach innowacyjność w przedsiębiorstwach może być rozumiana w ten sam sposób.

Podsumowanie

Zaistniała sytuacja nie powinna być zaskoczeniem dla polskiego rządu – o drugiej fali pandemii mówiło się już na przełomie marca i kwietnia, gdzie plan nowej pomocy dla wybranych branż został przedstawiony dopiero 27 października 2020 r. i wciąż nie został uchwalony przez Sejm. W ostatnich miesiącach we wszystkich rodzajach działalności usługowej obserwujemy narastające problemy pozostające w ścisłej korelacji z narzucanymi gospodarce obostrzeniami. Restrykcje bezpośrednio prowadzą do wzrostu liczby likwidowanych oraz zawieszanych firm. **Nie ma więc wątpliwości, że omawiana pomoc mogła i powinna być przygotowana dużo wcześniej.**

Ograniczenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz zamknięcie części branż wprowadzone zostały na przełomie października i listopada. Dotychczas najbardziej docenianym wsparciem z tarcz antykryzysowych było trzymiesięczne zwolnienie ze składek ZUS, z którego skorzystało prawie 2 mln przedsiębiorców. Zwolnienie obejmowało kwiecień, maj i czerwiec, w lipcu składka była już należna. Na preferencje mogła liczyć tylko branża turystyczna, która w połowie października została zwolniona z opłacania składek na kolejne trzy miesiące – tj. od 1 lipca do 30 września. Teraz na zwolnienie z opłacania składek, dzięki tarczy branżowej, mogą liczyć firmy z kolejnych, choć wybranych, sektorów gospodarki, jednakże tylko przez miesiąc. Proponowane zmiany są więc doraźne i powinny zostać rozszerzone na okres październik – grudzień.

Niezwykle ważne jest wprowadzanie przez rząd odpowiednich form wsparcia, realnie pomagających przedsiębiorcom w trudnej sytuacji. Przede wszystkim rząd powinien odpowiedzieć na jedno podstawowe pytanie: jaki ma być cel przygotowanych form pomocy? Czy rząd pragnie jedynie przedłużyć „życie” już upadającym firmom? Czy rozwiązaniem ma być przebranżowienie się niektórych przedsiębiorców? Dopóki nie znajdziemy odpowiedzi na powyższe pytania, niemożliwe jest stworzenie odpowiednich programów pomocowych dla przedsiębiorców, którzy mają realne szanse na przetrwanie kryzysu spowodowanego pandemią koronawirusa. Oczywiście pomoc nie powinna polegać na rozdawaniu pieniędzy bez przemyślenia na prawo i lewo, ale tylko mając jasno określone cele możliwe jest dopasowanie

rozwiązań do sytuacji w poszczególnych branżach. Naszym zdaniem, kluczowe jest skupienie się na przedsiębiorcach, którzy – choć w obecnej sytuacji potrzebują pomocy państwa – mają duże szanse na wyjście z kryzysu gospodarczego obronną ręką i dalsze prowadzenie działalności gospodarczej. To te firmy stanowią filar przyszłej, polskiej gospodarki. Cenne mogą się okazać tutaj przykłady płynące z innych państw członkowskich, które scharakteryzowaliśmy w powyższej części.

Na konieczność dopasowania rozwiązań do aktualnych problemów wskazują również przedstawiciele Konfederacji Lewiatan oraz Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, który wyraźnie podkreślił, że zwolnienie z ZUS oraz świadczenie postojowe na jeden miesiąc nie rozwiążą problemów zamkniętych firm. Dlatego też postulujemy o jak najszybsze podjęcie pracy przez rząd nad nowymi programami pomocowymi oraz zmianami dla tych już istniejących.

Magdalena Michalik

prawnik

Brysiewicz, Bokina,

Sakławski i Wspólnicy sp.k.

Tel. +48 573 447 716

E-mail:

magdalena.michalik@bbs-

legal.pl